

Öykünün imkânları ve mümkünleri üzerine

İlhan Durusel öykücülüğümüzün önde gelen isimlerinden; "Defterdar" da onun yeni kitabı. 'Şey'lerin ve 'şahıs'ların birlikte kurdukları bir dünyanın resmi Durusel'in kitabı. Gerçek ile düşün sınırlarında dolaşyoruz öykülerde. Gerçeğin ve düşün tenhalarında gezerken Durusel'in anlatım olanaklarını sonuna kadar kullanımını da görüyoruz bir yandan.

ERAY AK

erayak@cumhuriyet.com.tr

Şiir bir icattır. Düzyazı, roman-hikâye ise inşaat.
Bu önemli saptama, öykücülüğümüzün değerli isimlerinden İlhan Durusel'in yeni kitabı *Defterdar*'ın sayfaları arasından.
Nazım ve nesir arasındaki farklılıklar üzerine yazılmış sayfalarca **kitaptan** çok daha öz ve derinlikli bir bağlamda yanıtıyor meseleyi yazarın bu saptaması. Zaten öykü de bu değil mi biraz? Öyküden bunu beklemeyi miyiz? Hayata, ele aldığı meselelere yazarı eliyle öyle çerçeveler açar ki öykü, açılan pencereler sadece kendiyi sınırlı kalmayıp pek çok şeyi de kapsar aynı zamanda. Durusel'in, 'Hayriye Murad'ın Açık Kapısı' adını verdiği öyküsünde yaptığı bu saptama da tam böyle. Bununla birlikte saptamanın kendisi, Durusel öyküleri bağlamında üzerinde durmamız gerekenlere dair ipucu veriyor.
Roman ve hikâye birer inşaat çalışmasıdır demişti Durusel...

Defterdar'da tam olarak bunun yansımalarını görüyoruz. Yazarın her bir öyküsü nitelikli birer mimari örneği âdetâ. 'Yaz, bir kalem ve kâğıttan oluşan evrenin yaratana sen öl' diyor yine aynı öyküde Durusel ve bu noktadan yola çıkarak yarattığı öykü evreninin özgünlüğünde kendi sesini duyuruyor. Bu ses ise en çok biçim üzerinde hissettiriyor etkisini. Aynı şekilde hikâyenin bir inşaat olduğu

saptaması da en çok biçim üzerinden can buluyor Durusel öykülerinde.

GÖNDERMELERLE YÜKLÜ ÖYKÜ DİLİ

Öykü, yapısı göz önüne alındığında, özellikle biçim üzerindeki etkinliklere izin veren bir tür. Durusel öykülerinin bu noktadaki farkını ise yazarın, öykü biçimini üslubu hâline getirebilmesi yaratıyor. Bazen bir röportaj formundan bazen de eski fotoğrafların dile geldiği bir dünyadan anlatıyor Durusel hikâyesini fakat her ne olursa olsun yazarın öykülerinin yükseldiği zeminden, okur olarak bu biçimlerin sesini de duyar hâle geliyoruz.

Bunun dışında daha pek çok ses duyuyoruz Durusel öykülerinde. Yazarın göndermelerle yüklü öykü dilinden kaynaklı bu. Kutsal **kitapların**, kadim klasiklerin, dünya ve Türkiye edebiyatından metinlerin sesleri bunlar. Durusel'in derin birikimini de gösteriyor aynı zamanda. Dahası, öykü kahramanları arasında Namık Kemal'i, Ahmet Mithat Efendi'yi görmek de mümkün... Bu bağlamda Durusel, *Defterdar*'daki öyküleriyle **'kitaplar'** kitabı benzeri bir yapı kurmuş gibi. Fakat işin güzelliği, bunun yanı-

na bir serum şişesinin kahramanı olduğu bir hikâye de yerleştirebiliyor Durusel.

'Şey'lerin ve 'şahıs'ların birlikte kurduğu bir dünyanın resmi olduğunu söyleyebiliriz buna bakarak *Defterdar*'ın. Gerçek ile düşün sınırlarında dolaşıyoruz öykülerde. Gerçeğin ve düşün tenhalarında gezerken Durusel'in anlatım olanaklarını da sonuna kadar kullanımını da görüyoruz.

Şöyle bir ifade var Durusel ile ilgili: 'Yazının bilinen imkânlarının ve mümkünlerinin ötesinde bambaşka pencereler arıyor okuruna...'

Bu imkân ve mümkünlerin sınırları ise öykünün sınırsızlığıyla sınırlanmış durumda. Durusel öyküleri, öykünün imkânlarını genişletiyor, sınırları üzerine yeniden düşünmemizi sağlıyor. Sadece okumak için değil yazmak için de fikirler veriyor. Kimi yazarların kaleminden çıkanlar salt okunmak için yazılmamıştır, yazmak için de okuruna ders niteliğinde izler bırakır. İlhan Durusel işte o yazarlardan. *Defterdar*, bunu bir kez daha kanıtıyor. ■

Defterdar-Evlat Katli için El Kitabı / İlhan Durusel / Yapı Kredi Yayınları / 162 s.

